

צום פינטל

גליון קב

פר' ויקהל-פרה תשפ"ה

משיעורי הרב שלום לאנגסאם שליט"א | בהוצאת מכון מישורים

פרשה

מבעיר והוצאה ומלאכת שבת

• מלאכת השבת ותנועה

בפרשת ויקהל לומדים הל"ט מלאכות של שבת, מלאכת מבעיר ומלאכת הוצאה, וגם שאר כל המלאכות, כל המלאכות שהיו במלאכת המשכן. ויש להבין למה מלאכת מבעיר והוצאה נכתבו במפורש, ושאר כל המלאכות לומדים ממשכן.

הנה, כל מלאכה היא פעולה של תנועה. כל "אומן" הלוקח חומר ופועל בו פעולה, מניע אותו ממצב למצב. שכל שינוי הוא תנועה, בין אם גדול ובין אם קטן. התנועה מתחילה תמיד במצב הראשון של החומר, ומגיעה למצב השני - המצב החדש שיצר אותו האומן.

במלאכות השבת שלמדנו מן המשכן יש ארבע דרגות של תנועה, מן הגדולה ביותר ועד החלשה ביותר.

הדרגה הראשונה, היא התנועה, היא מלאכת מבעיר. כי מבעיר משנה את החומר לגמרי. חומר שהודלק בו אש כבר אינו אותו חומר שהיה קודם, אלא נתחדש בו אור, והתנועה בו גדולה ועצומה. מבחינה פנימית, האש היא הביטוי החזק ביותר של התנועה, כי היא משנה את כל מהותו של החומר כמעט לבריא חדשה. וזו גם הסיבה שהבערה נאסרה בשבת במיוחד.

הדרגה השנייה של התנועה היא כל שאר המלאכות מן המשכן, כגון בונה, תופה, כותב וכדומה. המלאכות הללו אין בהן יצירת מהות חדשה לגמרי, רק שינוי צורה, סידור ומבנה. האדם אינו יוצר חומר חדש, אלא רק מניע את החומר ממצב גולמי ופשוט למצב בעל

צורה מוגדרת וחשובה יותר. כל מלאכה ומלאכה לעצמה, כמה חידוש נכנס בה, כמה נשתנה מחומר לצורה.

הדרגה השלישית היא מלאכת הוצאה, שהיא תנועה עדינה אף יותר. שהרי בהוצאה אין שום שינוי צורה



ומהות, אלא רק שינוי מקום - החפץ עובר מרשות לרשות. ואף על פי כן, זו עדיין מלאכה, מפני ששינוי המקום משמעותי ביחסו של החפץ לעולם. אך ברור שהתנועה הזו פחותה מתנועת שאר המלאכות, כי היא רק שינוי מיקום, ואין בה חידוש בעצם החומר כלל.

הדרגה הרביעית היא התנועה בתוך רשות היחיד עצמה. להזיז חפץ ממקום למקום בתוך אותו תחום, זו תנועה חלשה ביותר שאינה נחשבת למלאכה כלל, כי אין בה שינוי ביחס של החפץ לסביבה, אלא רק שינוי קל בתוך אותו מרחב פנימי קטן. אין לה חשיבות, נעשה שינוי ותנועה מצד האדם, אבל החומר והחפץ לא נשתנה כלל, התנועה לא נתקבל בכלי, וחסר

ב'מלאכת מחשבת' שבה.

• אותו דבר עצמו מתעלה דרגה אחר דרגה

כשאדם רוצה לאכול פת, מה עושה? הולך אל השדה, חורש את הקרקע, זורע זרע, קוצה, דש, זורה, בורר וטוחן, לש ואופה, עד שמגיע לבסוף לפת ממש. והנה הפלא הגדול: הפת הזאת שלפניו, מהיכן הגיעה? הרי לא הביא אותה משום מקום אחר, אלא היא בעצמה הקרקע והזרע הראשונים, רק שעברו שינויים גדולים ועצומים, זה אחר זה. התנועה של הקרקע והזרע, שהיו במצב ראשון לגמרי, נעשתה פת ממש - זוהי תנועה נפלאה ביותר, שהיא שינוי אחר שינוי, דרגה אחרי דרגה.

וכמו בפת, כך גם בבגד. האדם צריך בגד ללבוש, ולצורך זה יצא וגזז צמר מן הצאן. הצמר הזה עבר שינוי אחרי שינוי, ניקוי, ליבון, סירוק, טווייה, אריגה, תפירה, עד שלבסוף הגיע לבגד שלם, שלובש אותו האדם. וגם כאן מתרחש הפלא: הרי הבגד הזה שלובש האדם הוא עצמו אותו הצמר שגזז בתחילה, אלא שעבר כל כך הרבה תנועות ודרגות, עד שהשתנתה צורתו לגמרי. הצמר הראשון נע עד שהפך לבגד גמור.

ואותו הדבר בקלף ובעורות. מתחילה, האדם שוחט בהמה, מפשיט את עורה, מעבד את העור, מוחק, מותח, מגדל, מחליק, ומכין אותו להיות קלף נקי ומוכן לכתיבה. ושוב נמצא אותו הפלא: הקלף שהאדם כותב עליו, הוא עצמו העור הראשון, שעבר שינויים

המשך בעמוד הבא

רבים כל כך, תנועה אחר תנועה, עד שהגיע לתכלית הסופית - קלף מתוקן וראוי לכתיבת ספר תורה.

הרי לפנינו: כל מלאכות האדם הן בעצם גילוי כח התנועה שבבריאה. האדם מניע את החומר מדרגה לדרגה, אותו דבר עצמו משתנה ממצב למצב, מתחיל במצב הראשוני ביותר ומגיע לתכלית גמורה. וזהו עניין נפלא עד מאוד, כי כוח האדם בעולם הוא להניע את הדברים, לשנותם מדרגה לדרגה, ממצב של הסתר למצב של גילוי, עד שיגיעו לתכליתם.

• שני הקוטבים של המלאכות

ובזה נחזור לפרשת ויקהל: מכל המלאכות שנעשו במשכן, התורה בפרשת ויקהל מדגישה דווקא את מלאכת מבעיר, וכמו שנאמר: "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת". והפלא הוא גדול - מדוע דייקא מלאכה זו נזכרה במפורש? הרי במשכן היו מלאכות רבות מאוד, מלאכות שעשו בהן זהב וכסף ונחושת, עצים ועורות, אבנים וצבעים, ומהן בנו משכן מפואר ונאה. אך דווקא ההבערה הוזכרה בפירוש. הסיבה היא שההבערה היא הקוטב הראשון, השיא של כל התנועות והשינויים. האש מבטאת את הכוח הגדול ביותר שניתן לאדם לפעול בחומר - כי האש משנה את החומר לגמרי, מחומר פשוט נהיה חומר חדש לגמרי, אור וחום ואש. זוהי תנועה גדולה ועצומה, ולכן התורה מדגישה במיוחד את איסורה בשבת. כי בשבת האדם נח מתנועת החידוש החזקה ביותר, נח מן התנועה הגדולה של ההבערה, שהיא תנועת הבריאה ממש.

ומנגד, בקצה השני עומדת מלאכת ההוצאה. מלאכה קטנה, פשוטה, שאין בה כמעט שום שינוי. הרי החפץ לא משתנה כלל, החומר נשאר כמו שהוא, בלי שום תוספת של חשיבות מצד עצמו, ורק מקום החפץ משתנה. חז"ל אף קראו למלאכה זו "מלאכה גרועה", להראות כמה היא חלשה ביחס לשאר המלאכות. ובכל זאת התורה מדגישה אותה מאוד בפרשת ויקהל, ואוסרת אותה במפורש בשבת. מדוע היא מדגישה מלאכה כל כך קטנה וחלשה? כי היא הקוטב השני של התנועה, הקוטב העדין והקטן ביותר. שבת אינה רק מנוחה מתנועות גדולות וחזקות כמו ההבערה, אלא גם מתנועות חלשות ביותר כמו ההוצאה. שני הקטבים הללו, הגדול והקטן, מלמדים שהשבת היא מנוחה שלמה מכל תנועה שהיא. שבת היא שלמות, היא שביתה גמורה - לא רק מן התנועות הגדולות, אלא גם מן התנועות הקלות והעדינות ביותר.

בשבת האדם נח לגמרי, וכל סוגי התנועות שבתוכו פוסקות. ממלאכת מבעיר, השינוי הגדול ביותר, ועד למלאכת הוצאה, השינוי הקטן ביותר, הכל נעצר. זהו עומק המנוחה בשבת - שביתה אמיתית ושלמה, שב ואל תעשה, מנוחה שלמה של הגוף ושל הנפש, פנימה וחוצה.

ומכאן נבין דבר גדול בעבודת האדם בעצמו: הנפש של האדם היא כח התנועה שבו. וכמו שהאדם לוקח חומר ומניע אותו דרגות רבות, כך הוא לוקח גם את נפשו שלו, ומניעה מדרגה לדרגה, מתנועה לתנועה, ממחשבה אחת לאחרת, מרגש אחד למשנהו, עד שמגיע לתכלית שלימותו בעבודת

הבורא. וכל חייו של האדם הם כח של תנועה אחת גדולה, המתחילה במצב ראשון, ומגיעה למצב סופי, תכליתי, שבו האדם עצמו נעשה כלי מתוקן לשכינה הקדושה.

יש תנועה גדולה בנפש, התחדשות פנימית, כמו הבערה, תשוקה גדולה ועמוקה, הבוערת ומאירה את נפשו; יש תנועה פחות גדולה, והיא השינוי בצורות החיים של האדם, במעשיו ובהתנהגותו, כיתר המלאכות שהם רק תנועה ושינוי צורה; ויש תנועה עדינה יותר, אדם יוצא מחוגו ומשתנה ביחסיו עם הזולת או הסביבה - והיא מלאכת ההוצאה; ולבסוף, יש תנועה עדינה מאוד, כמעט בלתי נראית, תנועה בתוך נפשו של האדם פנימה, שהוא מזיז את מחשבתו או רגשותיו ממקום אחד למקום אחר בתוך ליבו בלבד, שזה אין לו חשיבות מלאכה כלל, ורק בפנימיות הדבר חשוב.

• סיכום - מהו מלאכות, מהו

שבת

שבת היא זמן של מנוחה מוחלטת מכל תנועה ושינוי. בפרשת ויקהל מודגשות במיוחד מלאכת מבעיר ומלאכת הוצאה, משום שהן מסמלות את שני הקצוות של כל מלאכה: מבעיר היא התנועה הגדולה ביותר, שינוי מהותי של החומר, והוצאה היא התנועה העדינה ביותר, שינוי מקום בלבד. שבת עוצרת את כל סוגי התנועה, מהגדולה ועד הקטנה, ומעניקה מנוחה שלמה. וכך גם בנפש האדם - כל חייו הם מסע של תנועה והתחדשות, אך בשבת עליו לעצור, לשובות מכל שינוי, ולהיות בשלמות פנימית, מנוחה של גוף ונפש יחד.

אני מרגיש, אני צריך

האדם מטבעו נלחם. הוא נלחם עם בני משפחתו, עם חבריו, עם שכניו, עם העולם שסביבו. למה זה כך? כי הוא חי בחוץ. הוא חושב שכל הבעיות נובעות ממה שאחרים עושים, ולכן הדרך היחידה שלו לפתור את הבעיות היא להילחם איתם. אם רק ינצח אותם - אז יוכל לנוח.

אבל זו טעות עמוקה. למה? כי **אף פעם** לא ייגמרו האנשים שאפשר להילחם איתם. אם האדם מחפש כל הזמן להילחם, תמיד יהיו עוד ועוד סיבות לעימותים.

רק כאשר אדם מדבר בשפה הזו, של מה "אני מרגיש" ומה "אני צריך", הוא מתחיל לבנות בית נפשי אמיתי, מקום שאליו הוא יכול לחזור כל הזמן. כאשר

האדם אומר "אני", "אני מרגיש", "אני

זקוק" - הוא יוצר בדיוק גבולות

לעצמו. הוא אינו מתעמת עם

העולם, אלא מסביר לעולם

מה הגבול שלו. הגבול הזה

מאפשר לו לחיות בשקט

נפשי.

טראמפ מסדר

גבולות

טראמפ הגיע לעולם מלא

בעיות. הוא יכול היה לבחור בדרך

הפשוטה - להילחם עם כולם. בתחילת

דרכו באמת ניסה להילחם, עם התקשורת, עם

המערכת הפוליטית, עם מדינות זרות. אבל הוא הבין דבר

אחד: הדרך הטובה ביותר אינה לנסות לנצח את כולם,

אלא **לסדר את הגבולות עם עצמו**. הוא הפסיק לומר

"הם הבעיה" והתחיל לומר: **"אנחנו צריכים לשמור על**

עצמנו". "אמריקה תחילה. לסדר את הגבולות סביבו,

בצורה פשוטה וברורה, וממילא, העולם מסביב תסתדר.

טראמפ מהפך אמריקה ואת כל העולם, על ידי שהוא

מייצר "עולם הפנימי" לאמריקה, מייצר "צירת מרחב

שבו מדינה מתכנסת פנימה, מתחזקת מבפנים, ומוצאת

בתוכה את הכוח והיציבות. הסיסמה "אמריקה תחילה"

(America First) מגלמת את "העולם הפנימי". לא אמר:

"אנחנו נגד העולם", אלא "אנחנו קודם לעצמנו". הסתכלות

של "צירת גבולות, יצירת סדר פנימי, המדינה מתכנסת

פנימה ומתחזקת.

הגלובליזציה הפכה ל"חור שחור" - כל המדינות נמשכים כאחד כבתוך סמרטוכה, המדינות מאבדים את זהותם. הגיע הזמן לעצור קצת ולהתכנס פנימה, לראות היכן עומדים בעולם, לבטל את התערובות האינוסופית של אמריקה אל תוך העולם, ולהחזיר לה זהות פנימית.

גבולות וחומות

טראמפ דיבר כל הזמן על הגבול ועל החומה עם מקסיקו, זו עשיית עולם פנימי לאמריקה: הוא אומר - "הבית שלי חייב להיות בית ברוך, בעל דלתות וחלונות, לא פרוץ לכולם". נגמר הזמן שבה הכול פתוח, ללא שליטה וללא גבולות. "אם אין גבול ברור - אין מציאות

פנימית". הגבול הוא זה שנותן מקום

אמיתי לחיים שבתוך הבית.

אם אמריקה ממשיכה

לקנות הכול מבחוץ בלי

לעצור, היא מאבדת את

הכוח הפנימי שלה. לכן

הטיל 'טאריפס' על סחורות

היבוא מסין ומשאר מדינות.

רוצה ליצור "מרחב מוגן"

שבו ייצור אמריקאי וכלכלה

אמריקאית יוכלו להתקיים, בלי

להישאב לחור השחור של תלות

כלכלית בלתי מוגבלת. טראמפ לא אמר:

"אסור לסחור עם העולם", אלא אמר: "אנחנו קודם כל

צריכים להבטיח את עצמנו". קודם כל צריך לעסוק בבניית

עולם פנימי עצמאי, יציב וחזק ואחר כך יעסוק עם אחרים.

יצירת מרחב פנימי, שקט ויציב - שבו המדינה אינו

נשאב החוצה, אלא מחזק את עצמו, את הבית שלו, את

הכלכלה שלו, את הערכים שלו ואת המציאות שלו.

הדיבור מעצמו כיצירת גבולות בנפש

העולם שלנו מלא עימותים. האדם נמצא כל הזמן

בעימות עם אחרים: למה זה קורה? משום שאנו נוטים

לדבר תמיד על מה שאחרים עושים לנו, על איך אחרים

מתנהגים, על איך אחרים משפיעים עלינו. ככל שתתמקד

ב"אחר", אתה בעצם חי ב"חוץ", בלי גבולות ברורים, ובלי

'בית נפשי' שאפשר לחזור אליו.



גם הדיבור יוצא נקי יותר, כי זה דבר פשוט שכל אחד מבין שאדם יש לו רשות להציב גבולות נפשיים ברורים, אם לא מתאים לך אז עליך לברור אם אתה רוצה הקשר הזה. כאשר האדם מדבר כך, הוא יוצר מרחב פנימי שבו הוא יכול להרגיש ביטחון, שלוה, ויציבות. זהו בדיוק המקום שאליו הנפש רוצה לחזור תמיד - "אהיים צו קומען".

סיכום - הדרך לחיות בשקט פנימי

כל זמן שהאדם עסוק במה שהאחרים עושים, הוא נשאב לתוך מלחמות אינסופיות. הדרך הנכונה? **"איינס צוויי" - לסדר את הגבולות. במקום לומר: "למה אתה עושה כך". "אתה לא בסדר!" "זה לא הוגן!" אומרים: "זה מה שאני צריך". "כאן אני מרגיש טוב". "זה מתאים לי וזה לא מתאים לי".** כשאדם מדבר כך - הוא כבר לא צריך להילחם. הוא פשוט עומד במקום ברוך, וממילא כל העולם סביבו מבין איך להתנהג איתו.

ועל האדם לזכור:

1. **לא להילחם עם כולם** - זה לא נגמר אף פעם.
 2. **לסדר את הגבול שלך** - לדעת מה אתה רוצה, מה מתאים לך ומה לא.
 3. **לדבר על עצמך, לא על האחרים** - מקום לומר "אתה מפריע לי" לומר "אני צריך שקט".
 4. **כשהגבול ברוך - הכול מסתדר** - העולם מבין לבד איך להתייחס אליך.
 5. **לא לשכוח - תמיד צריך מקום פנימי לחזור אליו - "אהיים צו קומען".**
- כך מפסיקים לרוץ כל החיים אחרי מלחמות מיותרות, ומתחילים לחיות **עם סדר, עם יציבות, עם מנוחה.**

הניסוח הטוב ביותר הוא לדבר מעצמו, מהחווייה שלו. לא לומר לאחר "אתה לא בסדר", אלא לומר: "אני מרגיש לא טוב עם זה", "קשה לי", לחיות עם הבנה פשוטה, "אני צריך לשמור על עצמי", בזה יוצר גבול ברור סביב עצמו. הוא אינו עסוק במה שהשני עושה לא נכון, אלא במה שהוא עצמו צריך כדי לשמור על עצמו ועל עולמו. במקום לומר "אתה מפריע לי", יכולים לומר: "אני צריך עכשיו שקט". במקום לומר "אתה פוגע בי", אפשר לומר "אני מרגיש פגוע, קשה לי עם זה".

כל זמן שהאדם לא משתמש בשפה הזו של לדבר מעצמו, הוא כמו בית בלי דלתות וחלונות - הכול יכול להיכנס ולצאת, ואין לו שליטה על המרחב שלו. האדם שכל הזמן מתייחס לאחרים ולא לעצמו, נמצא כל הזמן בעימות, במלחמה, במאבק חיצוני. הוא אינו חי בבית נפשי אמיתי. הוא חי ברחוב, בזירה, במקום שבו הכל הוא עימות. הוא עסוק במה שאחרים עושים, חושבים, ומדברים - ולא במה שהוא עצמו צריך.

האדם חייב שיהיה לו מקום בנפש, מקום "אהיים צו קומען", לחזור פנימה. מקום שבו הוא חי עם עצמו, שבו הוא מוגן ויציב. מקום כזה נוצר על ידי נתינת גבולות ברורות על עצמו, כשאדם מדבר מעצמו, הוא בונה גבול ברוך. הוא יודע מה הוא רוצה ומה הוא צריך, ואינו עסוק בלתקן את האחרים או להילחם איתם. אינו מתעמת עם העולם, אלא מסביר לעולם מה הגבול שלו. הגבול הזה מאפשר לו לחיות בשקט נפשי.

וזה הדרך פשוטה וברורה לאדם, בכל עימות, קושי או מתח - לחשוב ולדבר "מעצמו". לא לדבר נגד האחרים. לא לומר להם מה הם לא בסדר. אלא לומר "זה מה שאני מרגיש", "כך אני חש", "אני זקוק עכשיו לדבר מסוים". ואז

נא לא לקרוא הגליון בעת התפילה

בקול הלשון - הרב שלום לאנגסאם 3086-313-5061 - אויף אידיש 1, שיעורים מהתקופה האחרונה 1, דיבאטעס 2, יום יומי שיעורים 3 (הלכה יומי - לומדות יומי - ביזנעס יומי - נפש יומי - חינוך יומי), על הפרשה 4, חומש רש"י 5, משנה וגמרא 6, הלכה 7, מוסר וחסידות 8, סיפורי צדיקים 9, אינטערסאנטע טאפיקס 01, שבת 11, מועדים 21, נשואין שלום בית 31, סליידס (שקופיות) 41, פרעזענטאציעס (מצגות) 51, | נ"ך 2 - שיעורים על רוב תנ"ך

אם ברצונכם לקבל את הגליון במייל, נא לפנות: moc.liamg@sgnalmolahs
או לשלוח הודעה: moc.spuorgelgoog@ebircsbus+letnip-muz

לנדב הגליון, או לפרסם בו, וכן להזמין את הרב למסור שיעורים בישיבות ובכוללים, נא להתקשר למכון משרים 6153-472-548